

TYGODNIK WILEŃSZCZYZNY

www.tygodnik.lt

DZIŚ

w numerze m. in.

■ Operatorzy będą blokować jeszcze więcej fałszywych połączeń **str. 2**

■ Rumuni, Łotysze i Polacy szukają pracy na Litwie **str. 3**

■ Stanisław Moniuszko zabrzmiał w rejonie sołecznickim **str. 4**

Rota

■ 11 listopada na wileńskiej Rossie – uroczyste i biało-czerwono **str. 1**

■ Kapliczka przydrożna na szlaku Rudniki – Wilno **str. 2**

■ Obchody Święta Niepodległości Polski na Laudzie **str. 21**

PRENUMERATA 2025

**Do 19 listopada
trwa prenumerata
na grudzień
2025 roku.**

**Za 1,93 euro – miesięcznie
za 23,12 euro – rocznie
(indeks 0233);
dla emerytów i osób
niepełnosprawnych –
1,85 euro – miesięcznie
za 22,18 euro – rocznie.
(indeks 0322)**

W KAŻDYM NUMERZE:

ROTA

**DODATEK
HISTORYCZNO-PATRIOTYCZNY
DLA POLAKÓW NA LITWIE**

XXVIII Konferencja „Polskie dziecko – w polskiej szkole”

Nadzieja na większą stabilność

FOT. WIKTOR JUSIEL

W środę, 5 listopada, w Domu Kultury Polskiej w Wilnie odbyła się konferencja oświatowa „Polskie dziecko – w polskiej szkole”, zorganizowana już po raz 28. przez Związek Polaków na Litwie. Głównym jej tematem były najważniejsze problemy i wyzwania, stojące przed polskim szkolnictwem na Wileńszczyźnie.

Konferencja zgromadziła wszystkich tych, którym leżą na sercu sprawy polskiej oświaty na Litwie: nie tylko przedstawiciele polskich szkół i organizacji spo-

łecznych na Litwie, ale też polityków, polskich dyplomatów, samorządowców.

„Niech będzie pochwalony
(Dokończenie na str. 6)

Złote Gody państwa Wandy i Arūnasa Pakėnasów

Prawdziwa miłość nie rdzewieje

6 listopada br. Złote Gody obchodzili Wanda i Arūnas Pakėnasowie z Ejszyszek. Z tej okazji jubilatów gratulacje i serdeczne życzenia złożyli: Galina Ragoża, zastępczyni kierownika wydziału opieki społecznej i ochrony zdrowia administracji samorządu, starosta gminy ejszyskiej Mirosław Bogdziun oraz specjalistka starostwa Anna Szymańska.

(Dokończenie na str. 5)

Przedstawiciel przewoźników o ciężarówkach, które utknęły na granicy: nie ma możliwości powrotu

FOT. LINAVA

Oleg Tarasow, wiceprezes Litewskiego Krajowego Stowarzyszenia Przewoźników Drogowych „Linava”, powiedział, że Białoruś podjęła decyzję o wstrzymaniu przejazdu ciężarówek zarejestrowanych na Litwie przez przejście graniczne w Miednikach. Według niego, przewoźnicy nie wiedzą, jak się zachować, ponieważ nie ma już możliwości sprowadzenia ciężarówek z powrotem do kraju.

(Dokończenie na str. 2)

Popularność nocnych autobusów w Wilnie przerosła oczekiwania

Od ponad pół roku w stolicy kursują nocne autobusy, które stały się bardzo popularnym środkiem transportu zarówno dla wilan, jak i gości miasta. Mieszkańcy korzystają z tego wygodnego środka transportu nie tylko w święta czy podczas rozmaitych wydarzeń, kiedy decydują się oddać rozrywce w centrum miasta, ale także gdy później wracają z pracy czy nocnym lądowaniu na lotnisku – informuje JUDU.

Od kwietnia nocnymi liniami autobusowymi podróżowało ponad 74 tysiące pasażerów, a największe natężenie ruchu odnotowano o północy.

Obecnie dziewięć wileńskich nocnych linii autobusowych łączy centrum miasta z różnymi dzielnicami, umożliwiając mieszkańcom wygodny dojazd do domów. Od

końca kwietnia autobusy kursują w nocy z piątku na sobotę oraz z soboty na niedzielę – co 30 minut od północy, a ostatnie autobusy z centrum miasta do bardziej oddalonych dzielnic odjeżdżają o 4.00 rano.

Największą popularnością cieszą się trzy trasy łączące centrum miasta z dzielnicami: Antokol, Saulėtekis, Leszczyniaki, Poszylajcie, Karolinki i Zameczek (lit. Pilaite).

Najpopularniejsza jest linia

autobusowa N1 (Centrum – Antokol – Saulėtekis), którą przejechało łącznie 12 tys. mieszkańców i gości stolicy.

Linia N4 (Centrum – ul. Kalvarijų – ul. S. Stanevičiaus – Poszylajcie) podróżowało prawie 12 tys. pasażerów, a trzecią pod względem popularności trasą N2 (Centrum – Leszczyniaki – Karolinki – Zameczek) – niemal 10 tys. osób.

Fot. Wiktor Jusiel

Operatorzy będą blokować jeszcze więcej fałszywych połączeń

Odebranie połączenia od nieznanego numeru może skutkować znacznymi stratami finansowymi lub wyciekami danych osobowych. Uruchomiono ujednolicony system blokowania połączeń od oszustów: operator telefonii komórkowej Tele2 wraz z innymi operatorami będzie teraz jeszcze skuteczniej blokować połączenia z fałszywych numerów – podała Tele2 w komunikacie.

Zaczyna działać ujednolicony system, dzięki czemu główni operatorzy będą mogli jeszcze skuteczniej blokować połączenia od oszustów.

Według eksperta, jedną z najczęstszych taktyk oszustów jest dzwonienie z fałszywych nume-

rów litewskich, na przykład podszywając się pod przedstawicieli instytucji, banku lub operatora.

Zazwyczaj używany jest numer innego operatora, co utrudnia ustalenie, czy numer należy do prawdziwego użytkownika, czy

jest wykorzystywany przez oszustów.

Teraz Tele i inni duzi operatorzy telefonii komórkowej zaczęli współpracę i wymieniają się informacjami, co pozwala im jeszcze skuteczniej blokować połączenia oszustów, nawet jeśli próbują oni maskować się pod fałszywymi numerami z innych sieci.

Oszuści telefoniczni używają fałszywych numerów (tzw. „spoofing”), aby stworzyć wrażenie, że dzwoni lub pisze zaufana osoba lub organizacja. Chociaż użytkownik widzi na telefonie, że połączenie pochodzi z numeru litewskiego, w rzeczywistości połączenie jest z zagranicy.

Na podst. tele2.lt

Bezrobocie spada

Stopa bezrobocia na Litwie w trzecim kwartale tego roku wyniosła 6,6 proc. To o 0,6 punktu procentowego mniej niż w drugim kwartale i o 0,2 punktu procentowego mniej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku – donosi Państwowa Agencja Danych.

W trzecim kwartale tego roku było 105 tys. bezrobotnych w wieku 15–74 lat, w tym 15 tys. w wieku 15–24 lata. W porównaniu z poprzednim kwartałem liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 8,4 tys. osób.

Liczba osób długotrwale bezrobotnych (bezrobotnych od roku lub dłużej) wynosiła 40,9 tys., co

stanowi 39 proc. wszystkich bezrobotnych. Stopa bezrobocia długotrwalego spadła o 2,2 tys. w ciągu

kwartału i wzrosła o 5,6 tys. w ciągu roku.

Na podst. vda.lrv.lt

Žemaitaitis ponownie wybrany na lidera partii „Švit Niemna”

Podczas sobotniego (8 listopada) zjazdu Remigijus Žemaitaitis został ponownie wybrany na przewodniczącego rządzącej partii „Švit Niemna” na dwuletnią kadencję.

Oddziały tej partii wystawiły łącznie trzech kandydatów – obecnego lidera Žemaitaitisa oraz dwie jego zastępczynie – Daivę Žebelienę i Linę Šukytę-Korską, ale one wycofały się z wyborów.

Partia „Švit Niemna” została założona w listopadzie 2023 roku przez Žemaitaitisa, który od początku pełnił funkcję przewodniczącego partii. Partia ta ma 18 posłów w parlamencie.

W Sejmie „Švit Niemna” należy do koalicji rządzącej wraz z frakcjami socjaldemokratyczną oraz Chłopów-Zielonych i Związku Chrześcijańskich Rodzin, którą współtworzą Związek Chłopów i Zielonych oraz Akcja Wyborcza Polaków na Litwie – Związek Chrześcijańskich Rodzin.

Fot. Wiktor Jusiel

Trzy ofiary śmiertelne Covid-19 w ciągu tygodnia

Narodowe Centrum Zdrowia Publicznego (NVSC) informuje, że w minionym tygodniu wzrosła liczba chorych na gripę, natomiast spadła liczba przypadków infekcji grypopodobnych i Covid-19.

Jak podano, w dniach 3-9 listopada odnotowano 362 przypadki grypy (tydzień wcześniej – 327), 22424 przypadki infekcji grypopodobnych (tydzień wcześniej – 26221) oraz 631 przypadków COVID-19 (tydzień wcześniej 887).

Ogólny wskaźnik zachorowań na gripę, infekcje grypopodobne i Covid-19 w omawianym okresie wynosił 810,1 na 100 tys. mieszkańców (tydzień wcześniej – 949,1).

Najmniejszy wskaźnik zachorowań był w regionie uciańskim, a największy – w regionie wileńskim.

W minionym tygodniu z powodu grypy hospitalizowano 5 osób, a z powodu koronawirusa – 39. Covid-19 był przyczyną zgonu 3 osób (należały do grupy wiekowej powyżej 80 lat).

Na podst. nvsc.lrv.lt

Przedstawiciel przewoźników o ciężarówkach, które utknęły na granicy: nie ma możliwości powrotu

(Dokończenie ze str. 1)

„Sytuacja jest teraz taka, że Białorusini zamknęli przejazd przez przejście graniczne w Miednikach. Była to jedyna możliwość powrotu dla Litwinów znajdujących się na granicy, a Białorusini ją zablokowali” – powiedział O. Tarasow w rozmowie z Eltą.

Jak poinformował, wszystkie ciężarówki i naczepy litewskich firm zaparkowane na granicy są obecnie kierowane z Beniakoń do Bierestowicy, a z przejścia Kamienny Łuh do Kotłówki, gdzie muszą zostać przetransportowane na płatne parkingi.

Przedstawiciel przewoźników powiedział, że obecnie oczekuje się na dalsze informacje i działa-

nia rządu litewskiego, ponieważ przewoźnicy nie wiedzą już, jak postępować.

Wiceprezes „Linavy” twierdzi, że jeśli Białoruś zdecyduje się wstrzymać ruch ciężarówek zarejestrowanych na Litwie przez przejście graniczne w Miednikach, straty tylko wzrosną. Według niego, samo przetransportowanie ich na wyznaczone płatne parkingi będzie bardzo kosztowne, ponieważ na Białorusi zostało mniej litewskich kierowców niż pojazdów.

Według niego, do tej pory litewscy pogranicznicy przepuszczali przez przejście graniczne w Miednikach około 60 ciężarówek dziennie.

**TYGODNIK
WILEŃSZCZYZNY**

Wydanie internetowe:
www.tygodnik.lt

Zespół redakcyjny:
Jan Lewicki
Teresa Strumiło

Współpraca:
Monika Urbanowicz

Zygmunt Źdanowicz,
radny samorządu
rejonu wileńskiego

Opracowanie komputerowe:
Sławomir Subotowicz

Wydawca:
ZSA „Rejspa” Kalvines 5,
Sužany, rejon wileński
Kolegium redakcyjne

Adres do korespondencji:
LT-09318 Wilno
tel./fax 275-31-66, e-mail: rejspa@rejspa.lt

„Zadanie współfinansowane ze środków Kancelarii Senatu w ramach sprawowania opieki Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą w 2025 roku”.

„Bitė“ wyłącza 3G w okręgu wileńskim

Firma telekomunikacyjna „Bitė“ planuje wyłączyć technologię komunikacji 3G w okręgu wileńskim do połowy listopada.

„Po wyłączeniu komunikacji 3G telefony automatycznie przełączą się na inną technologię komunikacyjną: nowsze telefony będą łączyć się z sieciami 4G/5G, starsze z 2G. Właściciele starszych telefonów powinni mieć na uwadze, że połączenie 2G umożliwia jedynie wykonywanie połączeń i wysyłanie SMS-ów, ale nie surfowanie po internecie” – poinformował Arūnas Mickevičius, prezes „Bitė Lietuva“.

Problemy mogą pojawić się również w przypadku posiada-

czy kart SIM starszych niż 10 lat. Tacy użytkownicy muszą odnowić swoje karty, aby móc nadal korzystać z połączeń 4G i 5G.

Około 5 tysięcy klientów w okręgu wileńskim nadal korzysta z sieci 3G jako głównego łącza, aktywnych jest tam również około 1,2 tysiąca starych kart SIM.

Jak wcześniej zapowiadano, „Bitė“ wyłączyła już w tym roku technologię komunikacji 3G w okręgach: kłajpedzkim, szawelskim, tauroskim, telszańskim, olickim, kowieńskim, mariampolskim, poniewieskim i uciańskim.

Na podst. ELTA

Rumuni, Łotysze i Polacy szukają pracy na Litwie

W ciągu dziewięciu miesięcy tego roku na Litwie podjęło pracę 9,9 tys. obywateli krajów Unii Europejskiej (UE) – o 28 proc. więcej niż w roku ubiegłym – wynika z danych Służby Zatrudnienia. 78 proc. zatrudnionych stanowią Łotysze, Polacy i Rumuni.

Według Służby Zatrudnienia,

w tym roku pracę na Litwie znalazło 3,9 tys. Rumunów, 2,3 tys. Łotyszy i 1,5 tys. Polaków. Wzrosła również liczba pracowników z Bułgarii, Węgier i Estonii.

„Rosnący napływ osób zatrudnionych z UE pokazuje, że pracodawcy w naszym kraju stają się konkurencyjni zarówno pod względem wynagrodzeń, jak i

warunków pracy” – powiedziała cytowana w komunikacie Jurgita Zembytė, kierownik Wydziału Monitorowania i Analiz Służby Zatrudnienia.

Jak podano, Rumuni na Litwie najczęściej pracują w sektorze budowlanym – 41 proc. z nich wykonuje roboty izolacyjne, budowlane lub instalacyjne. Najwięcej Łotyszy pracuje również w budownictwie – 36 proc., kolejne 23 proc. w firmach produkcyjnych.

Natomiast Polacy najchętniej wybierają sektory administracyjny i usługowy – pracuje tam 29 proc., a 27 proc. pracowników z sąsiedniego kraju pracuje w budownictwie.

Obecnie na Litwie pracuje ogółem 16,6 tys. obywateli UE. Według danych z 1 października, najwięcej z nich pracuje w budownictwie (5,4 tys.), administracji i usługach (3,7 tys.) oraz w przemyśle (2,7 tys.).

Na podst. uzt.lt

Zginął podczas pracy

W sobotę, 8 listopada, w Wilnie, na terenie jednej z firm, doszło do śmiertelnego wypadku.

Zgodnie z informacjami Komendy Policji, około godziny 23:25 przy alei Savanorių, na terenie firmy, mężczyzna (rocznik 1994) spadł z

taśmy produkcyjnej (o wysokości 4-5 metrów), odnosząc śmiertelne obrażenia. Wszczęto śledztwo w sprawie naruszenia przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

Kodeks karny stanowi, że pracodawca lub osoba przez niego

upoważniona, która naruszyła przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, jeżeli w wyniku tego doszło do ciężkiego lub śmiertelnego wypadku przy pracy, podlega karze grzywny, aresztu albo pozbawienia wolności do lat 7.

Sześć państw UE może ubiegać się o zwolnienie z relokacji migrantów

Bulgaria, Czechy, Estonia, Chorwacja, Austria i Polska zmagają się z poważną sytuacją migracyjną i będą mogły wystąpić o pełne lub częściowe zwolnienie z relokacji migrantów na nadchodzący rok w ramach unijnego paktu azylowo-

-migracyjnego – poinformowała Komisja Europejska.

Każde z tych państw, jak podała Komisja, może wystąpić w tej sprawie do Rady UE (która zrzesza wszystkie państwa członkowskie). Decyzję Rada UE będzie musiała podjąć w głosowaniu

większością kwalifikowaną. Jeśli tak się stanie, wyłączenie będzie obowiązywać na rok. Z kolei Belgia, Bułgaria, Niemcy, Estonia, Irlandia, Francja, Chorwacja, Łotwa, Litwa, Niderlandy, Polska i Finlandia zostały uznane za państwa zagrożone presją migracyjną – z powodu wysokiej liczby przyjazdów lub ryzyka wykorzystania migracji jako broni. W odpowiedzi na rosnące zagrożenia hybrydowe oraz coraz częstsze incydenty z użyciem dronów na granicach, Komisja zapowiedziała też uruchomienie przetargu o wartości 250 mln euro na zakup sprzętu do wykrywania i neutralizacji dronów.

Nowi ministrowie złożyli przysięgę

11 listopada w Sejmie złożyło przysięgę dwoje nowych ministrów – minister ochrony kraju Robertas Kaunas oraz ministra kultury Vaida Aleknavičienė.

10 listopada prezydent Gitanas Nausėda na wniosek premier Ingi Ruginienė powołał Robertas Kaunasa na urząd ministra ochrony kraju, a Vaidę Aleknavičienė – na urząd ministra kultury.

Socjaldemokrata Kaunas w Sejmie tej kadencji był członkiem Komitetu Ekonomiki, a od września tego roku – pracował w Komitecie Bezpieczeństwa Narodowego i Obrony.

Kaunas zastąpił na stanowisku ministra obrony Dovilę Šakalienė, która podała się do dymisji w październiku tego roku.

Socjaldemokratka Aleknavičienė była przewodniczącą sejmowego Komitetu Oświaty i Nauki od początku kadencji Sejmu. Nowa minister zastąpi Ignotasa Adomavičiusa, który ustąpił ze stanowiska 3 października.

Zgodnie z Konstytucją, ministrów powołuje i odwołuje prezydent na wniosek premiera. Ustawa o Rządzie stanowi, że przed objęciem urzędu premier i ministrowie muszą złożyć przysięgę na posiedzeniu Sejmu.

Fot. Kancelaria Sejmu RL

Duża aktualizacja systemu e-zdrowia

Przeprowadzona została aktualizacja systemu e-zdrowia (lit. e.sveikata), która nie tylko poprawi szybkość i stabilność samego systemu, ale wprowadzi też szereg nowości zarówno dla pracowników służby zdrowia, farmaceutów, jak i pacjentów. Prace technologiczne związane z wdrażaniem innowacji w systemie prowadzone są przez głównego administratora systemu, Centrum Rejestrów – informuje Ministerstwo Ochrony Zdrowia.

Wdrożenie planowanych zmian tworzy technologiczne możliwości digitalizacji jeszcze większej liczby formularzy medycznych, które obecnie nadal są papierowe, takich jak karta ciąży, usługi opieki domowej oraz udostępnianie danych o chorobach zakaźnych i onkologicznych.

Ponadto zostały zaktualizowane portale dla specjalistów, farmaceutów i pacjentów – staną się bardziej „przyjazne”, będzie można szybciej i łatwiej znaleźć potrzebne informacje i dane, łatwiej będzie przejść do kont osób reprezentowanych (np. dzieci), a także będzie można zapoznać się z informacjami o zdiagnozowanych alergiach i istniejących diagnozach.

E-zdrowie zapewni również pracownikom służby zdrowia długo oczekiwaną możliwość korygowania recept w przypadku popełnienia błędów. Nowe klasyfikatory wdrażane w systemie e-zdrowia ułatwią również wypisywanie recept, dostarczając w czasie rzeczywistym informacje o zakłóceniach w dostawach leków, otrzymywane z Państwowej Służby Kontroli Leków, zmianach warunków refundacji leków itp.

Na podst. sam.lrv.lt

NOWINY znad Solczy

Stanisław Moniuszko zabrzmiał w rejonie solecznickim

Pokłosie wieloletniej i owocnej współpracy

W dniach 5–6 listopada w rejonie solecznickim rozbrzmiały trzy niezwykle koncerty realizowane w ramach projektu „Polska dusza w muzyce narodowej”, które przeniosły słuchaczy w świat twórczości wybitnego kompozytora Stanisława Moniuszki. W centrum muzycznych wydarzeń znalazła się opera „Straszny dwór” – dzieło uznawane za perłę polskiego dziedzictwa muzycznego i symbol narodowej opery.

Ta pełna humoru, wdzięku i patriotycznych odniesień opowieść o miłości do Ojczyzny oraz pięknie ludowych tradycji, porwała publiczność ciepłem melodii i siłą operowego śpiewu. Podczas koncertów można było usłyszeć najpiękniejsze fragmenty opery w wykonaniu utalentowanych artystów z Polski.

Od wielu lat z Kujawsko-Pomorskim Oddziałem Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” w Toruniu współpracują szkoły nauczania nieformalnego Samorządu Rejonu Solecznickiego – Szkoła Sztuk Pięknych im. Stanisława Moniuszki w Solecznikach, Szkoła Muzyczna w Jaszunach oraz Szkoła Muzyczna w Ejszyszkach. Placówki te co roku biorą udział w międzynarodowym festiwalu „Integracje muzyczne”, podczas którego uczniowie prezentują swoje umiejętności, a nauczyciele zdobywają cenne doświadczenie, nawiązują artystyczne kontakty i czerpią inspiracje do dalszej współpracy.

Cykl koncertów rozpoczął się 5 listopada w Szkole Muzycznej w Ejszyszkach. Dzień później, 6 listopada, „Straszny dwór” zabrzmiał w dostojnych wnętrzach Pałacu Balińskich w Jaszunach oraz w Szkole

Sztuk Pięknych im. Stanisława Moniuszki w Solecznikach. Wyjątkowy charakter miało spotkanie w Jaszunach, podczas którego wicemistrz Samorządu Rejonu Solecznickiego, Waldemar Śliżewski, złożył serdeczne podziękowania Piotrowi Janiszewskiemu, prezesowi Kujawsko-Pomorskiego Oddziału Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” w Toruniu, za wieloletnią i owocną współpracę. Podkreślił przy tym, że wspólne działania na rzecz promocji polskiej kultury są nie tylko ważne, lecz także inspirujące i motywujące do dalszych inicjatyw.

Bohaterowie opery Moniuszki ożyli dzięki niezwykłym głosom znakomitych wykonawców:

Malwina Grzanka – sopran, młoda śpiewaczka z Akademii Muzycznej w Bydgoszczy, aktywnie występująca na scenach w całej Polsce;

Monika Litwin-Dyngosz – mezzosopran, pedagog wokalny i inicjatorka wielu projektów artystycznych, znana z emocjonalnych interpretacji;

Wojciech Dyngosz – baryton, wieloletni solista Opery Nova w Bydgoszczy, uczestnik licznych spektakli operowych i koncertów;

Sebastian Rutkowski – młody, charyzmatyczny śpiewak, który zdobył sympatię publiczności w koncertach i programach telewizyjnych w Polsce;

Rafał Krokowski – akompaniament, tworzący subtelne tło muzyczne dla głosów solistów.

Całość przedsięwzięcia przebiegała pod czujną koordynacją Janki Binczak, sekretarki Kujawsko-Pomorskiego Oddziału Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” w Toruniu.

Słowa podziękowania kierowane są również do Centrum Kultury Samorządu Rejonu Solecznickiego za wsparcie i pomoc organizacyjną.

Projekt „Polska dusza w muzyce narodowej” finansowany jest przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. św. Maksymiliana Marii Kolbego ze środków budżetu państwa polskiego.

Obchody Święta Niepodległości Polski w Solecznikach

Z dumą, wzruszeniem i w duchu jedności

W Solecznikach uroczystość uczczono Święto Niepodległości Polski. Wydarzenie zgromadziło licznie przedstawicieli społeczności polskiej rejonu, którzy wspólnie świętowali ten wyjątkowy dzień – z dumą, wzruszeniem i w duchu jedności.

Do zgromadzonej publiczności zwrócił się mer rejonu solecznickiego, prezes Solecznickiego Rejonowego Oddziału Związku Polaków na Litwie Zdzisław Palewicz.

– W tych dniach w każdym polskim domu świętuje się Narodowe Święto Niepodległości. Marszałek Józef Piłsudski żartobliwie mawiał, że „ni z tego, ni z owego — Polskę mamy od pierwszego”. Wiemy jednak doskonale, że niepodległość nie przyszła z dnia na dzień, nie była darem losu ani skutkiem machnięcia czarodziejską różdżką. To owoc poświęcenia, odwagi i wytrwałości wielu pokoleń naszych rodaków, dzięki którym na mapach świata znów pojawiła się wolna Polska po 123 latach niewoli. Odzyskali ją ludzie wolni duchem — ci, którzy niepodległość nosili głęboko w sercu. Przykładów ofiarnej walki o wolność jest niezliczenie wiele, również na naszych ziemiach. Wspomnijmy choćby Karola Wędrzickiego i jego rodzinę, którzy wnieśli ogromny wkład w odbudowę kraju, czy rodzinę Dalewskich spod Jaworowa — dziesięcioro rodzeństwa, które z bronią w ręku uczestniczyło w Powstaniu Styczniowym i innych walkach niepodległościowych. Bądźmy dumni z ich dziedzictwa, pielęgnujmy pamięć o przodkach i chrońmy naszą niepodległość. Z refleksją i nadzieją patrzmy na to, co wspólnie osiągnęliśmy. Cieszymy się tym świętem i wzbogacajmy swoim codziennym trudem ten bezcenny skarb narodowy, który został nam przekazany. Niech to będzie święto radości, ale i święto narodowego zobowiązania — powiedział

mer rejonu solecznickiego, prezes Solecznickiego Rejonowego Oddziału Związku Polaków na Litwie Zdzisław Palewicz.

Życzenia z okazji święta narodowego solczanom złożyli poseł na Sejm RL Jarosław Narkiewicz oraz chargé d'affaires ad interim Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Litewskiej, Grzegorz Marek Poznański.

– Jestem bardzo dumny, kiedy widzę, słyszę i mam okazję rozmawiać z Polakami, którzy znakomicie radzą sobie na Litwie – w nauce, polityce, biznesie, kulturze, w każdej dziedzinie życia.

cielstwa Polskiego. Otrzymała ją Bożena Daniele – nauczycielka Gimnazjum im. J. Śniadeckiego w Solecznikach, a zarazem kierowniczka zespołów pieśni i tańca „Solczanka” i „Solczanie”. Uhoonorowano również poprzednich laureatów tego wyróżnienia – Antoniego Jankowskiego, Wacławę Iwanowską oraz Andżelę Dajliko – przekazując im pamiątkowe medale.

W części artystycznej publiczność mogła podziwiać występy solistów Jolanty Prowłockiej i Zdzisława Palewicza Jr. Wspaniale zaprezentowała się rów-

Wszędzie dostrzegam aktywnych, zaangażowanych i odnoszących sukcesy przedstawicieli polskiej społeczności. Dziękuję wam za to, że pielęgnujecie polskość, że jesteście wspaniałymi obywatelami Litwy, a zarazem wiernie tracie przy tradycji i tożsamości narodowej. Dziękuję, że możemy razem świętować – wspominając tych, którzy walczyli o wolność naszą i waszą, oraz tych, którzy dziś budują naszą niepodległość, dobrobyt i wspólną przyszłość – powiedział Poznański.

Podczas uroczystości wręczono nagrodę Związku Nauczy-

niez orkiestra dęta Szkoły Sztuk Pięknych im. S. Moniuszki w Solecznikach wraz z mażoretkami. Zabrzmiały znane i poruszające utwory, m.in. „Żeby Polska była Polską”, „Stary krzyż” i „Mury” – pieśni, które zawsze niosą ze sobą mocny ładunek emocji i patriotycznego ducha.

Wieczór zwińczył recital kabaretowy Joanny Trzepiecińskiej, której towarzyszył znakomity pianista Bogdan Hołownia. Artystka oczarowała publiczność, łącząc finezję, humor i refleksję – idealne zakończenie dnia pełnego dumy i wzruszeń.

Renowacja budynku Szkoły Sztuk Pięknych w Solecznikach

Historyczny charakter budynku został zachowany

Szkoła Sztuk Pięknych im. S. Moniuszki w Solecznikach to miejsce, gdzie rodzi się twórczość, rozwijają talenty i pielęgnowane są wartości. To niematerialny skarb, który potrzebuje solidnych fundamentów oraz przyjaznego otoczenia. W związku z tym, Samorząd Rejonu Solecznickiego postawił sobie cel - udzielić szczególną uwagę ochronie obiektów dziedzictwa kulturowego.

Kilka dni temu zakończono prace remontowe trzech okien i

ścian głównej klatki schodowej w dawnym pałacu Wagnerów. Obejmowały one odnowienie całości ozdobnego wnętrza klatki schodowej, renowację sufitów i ścian wraz z odtworzeniem sztukaterii, a także wykonanie ram okiennych według istniejącego wzoru i rekonstrukcję dekoracyjnych arkadowych wnęk, zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz. Nowe drewniane okna mają podwójne ramy, identyczny sposób otwierania i podział jak poprzednie. Rozmiar środkowego, największego okna wynosi

około 12 m², a dwóch mniejszych około 5 m² każde.

Wymiana okien budynku to jeden z elementów poprawy jego efektywności energetycznej. Jak podkreśla dyrektorka szkoły Ludmiła Bandalewicz, ogromne okna przestały już spełniać swoją funkcję i nie zatrzymywały ciepła, dlatego prace przeprowadzone przez samorząd zapewniły nie tylko estetykę budynku, lecz także popra-

wiły mikroklimat wewnątrz. Na klatce schodowej odnowiono także autentyczne sztukaterie i elementy dekoracyjne, zachowując charakter historycznych pomieszczeń, styl zdobniczy i kolorystykę. Takie zmiany pozwalają zachować estetyczne piękno klatki schodowej tego budynku z końca XIX wieku oraz zagwarantować jego trwałość.

Zgodnie z informacjami spe-

cialistów wydziału budownictwa i architektury administracji samorządu, Szkoła Sztuk Pięknych im. S. Moniuszki w Solecznikach jako obiekt dziedzictwa kulturowego jest remontowana na podstawie projektu przygotowanego w 2013 roku przez Departament Dziedzictwa Kulturowego. Prace zostały sfinansowane ze środków budżetu samorządu rejonu solecznickiego.

Dzień ciasta w Rudominie

Piękna i szlachetna inicjatywa

6 listopada na Litwie obchodzony jest Dzień Ciasta. Święto to ma charakter dobroczynny. W tym dniu zachęca się wszystkich do upieczenia ciasta i sprzedania jego kawałków kolegom z pracy lub innym instytucjom, a następnie przekazania zebranych pieniędzy na szczytny cel.

W bieżącym roku Centrum Kultury w Rudominie po raz kolejny wzięło udział w tej pięknej i szlachetnej inicjatywie. Placówka zaprosiła wszystkich chętnych do upieczenia swojego ulubionego ciasta, ustalenia ceny za jeden kawałek i sprzedania go podczas

kiermaszu ciast, który odbył się w murach Centrum Kultury w Rudominie.

Akcja cieszyła się dużym zainteresowaniem mieszkańców Rudominy. Uczestnicy – zarówno dzieci, jak i dorośli – mieli okazję wykazać się kulinarnymi talentami. Tego dnia wielu mogło skosztować różnych smaczków, zdobyć nowe przepisy, a także wziąć udział w zbiórce funduszy na szczytny cel. W wydarzeniu uczestniczyli również przedstawiciele starostwa gminy Rudomino, którzy wsparli inicjatywę i zachęcali mieszkańców do udziału w akcji.

Cała zebrana suma pieniężna zostanie przekazana na rzecz Stowarzyszenia „Mamą unija”, która zbiera środki na leczenie i rehabilitację dzieci chorych na raka. Datki można było przekazywać gotówką – do specjalnej skrzynki w Centrum Kultury w Rudominie – lub przelewem po zeskanowaniu kodu QR umieszczonego na plakacie.

Dzień Ciasta to nie tylko okazja do delektowania się pysznymi wypiekami, lecz także dzień życzliwości i braterstwa, zachęcający ludzi do spotkań, rozmów i wspólnego działania. To dowód na to, że nawet małe

gesty mogą zmieniać życie innych i budować silniejszą, bardziej empatyczną społeczność. Bo nawet mały kawałek ciasta

może przyczynić się do wielkiej misji!

Inf. i foto Centrum Kultury w Rudominie

Prawdziwa miłość nie rdzewieje

(Dokończenie ze str. 1)

Wanda i Arūnas Pakėnasowie wychowali dwóch synów – bliźniaków. Synowie mają już swoje rodziny, a dumni dziadkowie cieszą się wnukami. Małżonkowie poznali się w technikum melioracji w Święcianach. Pan Arūnas pochodzi z Wiłkomierza (Ukmergė), jednak w dzieciństwie, do szóstego roku życia, mieszkał w Kazachstanie, dokąd jego rodzina wyjechała za pracę. Wspomina tamte czasy jako trudne, ale ciekawe – z siarczystymi zimami i zaspami tak wysokimi, że drzwi do domu musiały otwierać się do środka, by dało się je rankiem otworzyć. Pan Arūnas znany jest z pogody ducha i poczucia humoru – lubi żartować i

zarażać innych uśmiechem.

Pani Wanda pochodzi z okolic Ejszyszek. Po ślubie małżonkowie wrócili w jej rodzinne strony – ojciec pani Wandy pomógł im postawić dom. Wesele odbyło się u panny młodej i, jak wspominają jubilatki, było naprawdę huczne. – Ojciec na wesele zabił dwie świnie i dwóch cielaków, a że gości było wielu, po tygodniu na podweselinę trzeba było znów zabić prosiaka – śmieje się pani Wanda.

Pani Wanda do dziś pracuje w Gimnazjum w Ejszyszkach, ciesząc się uznaniem i sympatią uczniów oraz współpracowników.

– Złote Gody to piękny dowód, że prawdziwa miłość nie mija z czasem, a wspólne życie, choć nie zawsze łatwe, staje się

z każdym rokiem coraz cenniejsze. Życzę Państwu dalszych lat w zdrowiu, zgodzie i radości, byście

na dal byli dla młodszych pokoleń przykładem wierności i wspólnego budowania szczęścia – win-

szując jubilatowi, powiedział starosta gminy ejszyskiej Mirosław Bogdziun.

Nadzieja na większą stabilność

(Dokończenie ze str. 1)

Jezus Chrystus! Tym staropolskim powitaniem chcę wszystkich przywitać, bo wszystko, co robimy, to robimy w imię Boże. Również oświatą polską opiekujemy się w imię Boże” – rozpoczynając konferencję powiedział Waldemar Tomaszewski, prezes Związku Polaków na Litwie, poseł do Parlamentu Europejskiego. Z zadowoleniem wskazał na to, że w polskich szkołach na Wileńszczyźnie wszystkie dzieci uczęszczają na lekcje religii.

Uczczono tych, którzy odeszli...

Mówiąc o znaczeniu konferencji, podkreślił, że ona w ciągu 28 lat rozwinęła się, obejmując swoją tematyką już nie tylko rejon wileński, jak było na początku, ale też Wilno i całą Wileńszczyznę, bo „są to sprawy wspólne, razem lepiej się trzymamy,

bo weszliśmy do koalicji rządzącej. Uzgodniliśmy w koalicji, że polskie szkoły otrzymają ulgi w kompletowaniu klas, bo dzisiaj de facto żadnych ulg nie mają. Ministra oświaty jest przychylna dla nas, więc trzymamy za słowo. Jest wielka nadzieja, że będzie więcej stabilności w naszych szkołach” – mówił Tomaszewski.

Mniej pierwszoklasistów

Przedstawiając obecny stan polskiego szkolnictwa na Litwie szef ZPL wyraził zaniepokojenie z powodu mniejszej niż w latach poprzednich liczby polskich pierwszoklasistów. „W tym roku statystyki nie są zadowalające. Zmniejszyła się liczba dzieci w pierwszych klasach. Oczywiście jest to skutek niżu demograficznego, bo w całym kraju jest mniej pierwszaków, ale w naszych szkołach ten spadek jest większy. Musimy zrobić wszystko, żeby

nymi siłami” – stwierdził Tomaszewski, wskazując na większą aktywność w szeregach kół ZPL, „Macierzy Szkolnej”, forum rodziców i całej społeczności. „To od każdego z nas zależy, czy spro-

stamy tym wyzwaniom” – powiedział.

Dodał, że wzorem dla nas może posłużyć odwaga i determinacja naszych przodków. Otóż

Prosimy o poszanowanie prawa i godności

Podczas konferencji wygłoszone zostały referaty na temat aktualności polskiego szkolnictwa w rejonie wileńskim. O zagroże-

aby nasze dzieci miały takie samo prawo do nauki w języku ojczystym jak dzieci litewskie. Prawo to jest zapisane w Konstytucji RL, w ustawie o oświacie, w Europejskiej Karcie Języków Regionalnych lub Mniejszościowych, a także w Konwencji o prawach dziecka. Nie prosimy więc o przywileje, prosimy o poszanowanie prawa i godności” – podkreśliła Sucharewska.

Wiedza i korzenie

Do uczestników konferencji zwrócił się Konsul Generalny RP na Litwie Dariusz Wiśniewski. Podkreślił, że Polska „szanuje, rozumie, docenia całą pracę edukacyjną, którą Państwo wykonujecie jako nauczyciele, dyrektorzy szkół, działacze szkolni i że to wszystko, co Polacy na Litwie osiągnęli w sprawach dotyczących szkoły, jest zauważane i traktowane z dużym szacunkiem i dużą uwagą”.

Krystyna Dzierżyńska, prezeska Stowarzyszenia Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz Szkolna”, podkreśliła, że „od ponad 30 lat, od momentu odzyskania przez Litwę niepodległości nieustannie podkreślamy, jak ważne jest zachowanie i rozwój polskiego szkolnictwa, walczyliśmy o nie na różnych szczeblach, broniąc prawa do nauki w języku ojczystym i języka ojczystego i do zachowania tożsamości”.

„Szkoła polska daje dziecku szansę na rozwój, wielojęzyczność i poczucie tożsamości. Posyłając dziecko do szkoły polskiej dajemy nie tylko wiedzę, ale też korzenie. Tak długo, jak będziemy wspólnotą, tak długo zachowany nasze szkoły, język, polskość. Karol Libelt, polski filozof powiedział: „*Naród żyje, dopóki język jego żyje, bez języka narodowego nie ma narodu*”. Musimy o tym pamiętać” – powiedziała Dzierżyńska.

Do środowiska oświatowego zwrócili się posłowie Rita Tamašunienė, Czesław Olszewski i Jarosław Narkiewicz. Wyrazili podziękowania skierowali do nauczycieli oraz w szczególności do rodziców za ich aktywną postawę, rozumienie, że polska szkoła odgrywa fundamentalną rolę w rozwoju i wychowaniu ich dzieci i za zaangażowanie w obronę polskich szkół, bo jak podkreślili, rodzice wiedzą, co jest najlepsze dla ich dziecka.

Podczas konferencji dla zebranych wystąpił młodzieżowo-dziecięcy zespół taneczny „Przyjaźń” z Mejszagoły (kierowniczka Tatiana Molejienė).

Po przemówieniach i dyskusji uczestnicy spotkania przyjęli uchwałę 28. konferencji i tradycyjnie wystosowali apel do rodziców.

(Apel do rodziców publikujemy na 4 stronie Roty)

jako oświata polska na Wileńszczyźnie jesteśmy monolitem”. Na początku obrad tradycyjnie minutą ciszy uczczono wszystkich polskich oświatowców Wileńszczyzny, którzy odeszli do Pana. Wspomniano o zmarłych w tym roku kierownikach szkół: śp. Danutę Silienę, wieloletnią dyrektorkę Gimnazjum im. Władysława Syrokomli w Wilnie, śp. Bernarda Awłosewicz, wieloletniego dyrektora szkoły w Mickunach oraz śp. Janinę Nowicką, dyrektorkę Szkoły Podstawowej im. Czesława Miłosa w Pakieniu. Uczczono też niedawno zmarłą śp. Edytę Szyszko, aktywną działaczkę ZPL i AWPL-ZChR oraz zasłużoną dziennikarkę i społecznikę Krystynę Adamowicz, która odeszła do Pana.

Wielka nadzieja

Tomaszewski podkreślił, że dzięki determinacji polskiej wspólnoty na Litwie zawsze udawało się pokonywać problemy i przeszkody, stojące przed polskimi szkołami. „Na pewno też sprostamy obecnym wyzwaniom, tym bardziej że ostatnia wiadomość dla polskiej społeczności jest znacząca. Wzmocniliśmy się,

temu wyzwaniu sprostać” – zaznaczył europoseł. Podkreślił, że w tej kwestii głównym zadaniem jest utrzymanie obecnej siatki polskich szkół, bo „jest to pierwszy czynnik, który wpływa na liczbę dzieci w szkołach”. Dodał, że zgodnie z obecną tendencją zamykania małych szkół, placówki edukacyjne mniejszości narodowych są podwójnie zagrożone. „To sprawa zasadnicza. Bo żeby polska szkoła była atrakcyjna, konkurencyjna, ona przede wszystkim powinna istnieć” – akcentował Tomaszewski.

Odwaga i determinacja

Na zmniejszenie liczby dzieci w polskich klasach, zdaniem lidera ZPL, mogła też mieć wpływ nagonka na polskie szkolnictwo i zastraszanie polskiej społeczności. Jako przykład wymienił przeprowadzoną przez władze rejonu trockiego „buldożerową” reorganizację dwóch polskich szkół w rejonie, czynione przez nowe władze rejonu wileńskiego próby zamykania małych szkół polskich w rejonie czy otwieranie klas litewskich w polskich szkołach i in. „To podstępne działania, którym musimy przeciwstawić się wspól-

w latach 40. ub. stulecia władza sowiecka zaczęła nagminnie zamykać polskie szkoły na Litwie. Ale miejscowi Polacy wykazali się niezwykłą aktywnością w walce

o swoje prawa i dzięki ich staraniom polskie szkoły mamy do dziś. „Te przykłady nas zobowiązują. Bądźmy optymistami. Stanowimy dzisiaj społeczność zorganizowaną, silną i mocną. Mamy zasoby finansowe oraz organizacyjne i razem sprostamy wyzwaniom” – powiedział Waldemar Tomaszewski. Na zakończenie swego przemówienia podziękował związkowcom i wszystkim nauczycielom.

niu dla Gimnazjum im. Św. Jana Bosko w Jałowie (rejon wileński) mówiła Teresa Ławrynowicz – członkini Rady szkolnej, mama ucznia. Wskazała na to, że rodzice uczniów są bardzo zaniepokojeni zamiarami utworzenia na terytorium gimnazjum modułowego przedszkola z litewskimi grupami.

Tomasz Pilecki, prezes koła ZPL w Duszkach poruszył temat polskiej oświaty w gminie Duszty w rejonie wileńskim, a Bożena Lachowicz, prezeska koła ZPL w Jęczmieniszkach opowiedziała o sytuacji w Szkole Podstawowej w Jęczmieniszkach.

Teresa Sucharewska, mama uczennicy i pracownica Gimnazjum w Mickunach wygłosiła referat pt. „Polska szkoła – nasze dziedzictwo i przyszłość”. Opowiedziała o tym, że od wielu tygodni wśród społeczności gimnazjum mówi się o zmianach, które mogą doprowadzić do likwidacji polskich szkół albo do przekształcenia ich w szkoły mieszane z klasami litewskimi. Podkreśliła, że dla rodziców te zmiany brzmią jak zagrożenie dla czegoś więcej niż

tylko nauki. „Wszyscy rozumiemy, że jeżeli pozwolimy na kontynuowanie polityki litewskich władz w kwestii uszczuplania sieci polskich szkół, to stracimy coś bezcennego nie tylko dla jednej narodowości, ale także dla całego społeczeństwa. Bo różnorodność nie jest zagrożeniem, jest bogactwem. Dlatego jako rodzice mówimy jednym głosem. Nie chcemy konfrontacji. Nie chcemy być przeciwko komuś. Chcemy tylko,

W stolicy

Wywieziono ponad dwadzieścia ciężarówek odpadów

Zarządzane przez Samorząd m. Wilna lasy – leśnictwa w Wołokumpiach, Kolonii Wileńskiej i Ponarach – stały się w tym roku zauważalnie czystsze.

Dzięki intensywnym działaniom leśników samorządowych tereny leśne są intensywnie porządkowane, a wyniki są satysfakcjonujące: z lasów wywieziono około 600 metrów sześciennych odpadów wielkogabarytowych, co odpowiada 24 pełnym ciężarówkom. Wśród odpadów było około 300 opon, które często stają się symbolem nielegalnych odpadów.

Największe ilości odpadów zebrano w leśnictwach w Kolonii Wileńskiej i Wołokumpiach. „Większa ilość śmieci jest tam, gdzie w pobliżu lasów mieszkają ludzie, zwłaszcza na leśnych drózkach w pobliżu głównych dróg” – podkreśla leśniczy z Samorządu m. Wilna Kristupas Adomaitis. Zwrócił uwagę, że do lasów i na skraje lasów mieszkańcy wywożą również odpady zielone. W ten sposób w przyrodzie rozprzestrzeniają się niebezpieczne gatunki inwazyjne, na przykład, rdestowiec japoński, nawłóć kanadyjska czy śliniki luzytańskie.

Usuwanie odpadów z lasów pomaga chronić glebę i wody gruntowe przed zanieczyszcze-

niem. Tworzywa sztuczne, guma i metale ciężkie, które trafiają do środowiska naturalnego, powodują długotrwałe szkody chemiczne. Ponadto śmieci stanowią bezpośrednie zagrożenie dla dzikich zwierząt. Torby plastikowe, puszki, sieci i inne tego typu materiały stają się pułapkami, w których zwierzęta mogą się zranić, utknąć, a nawet zginąć.

Chociaż lasy są regularnie sprzątane, problem pozostaje z powodu nielegalnych przewoźników odpadów, którzy unikają płacenia za utylizację. Coraz rzadziej zdarza się, że pojedynczy mieszkańcy wyrzucają swoje odpady w lasach. Większość nielegalnych odpadów pochodzi od firm świadczących usługi remontowe, które nielegalnie pozbywają się starych mebli, odpadów budowlanych czy opon. Liczba

tych ostatnich szczególnie wzrasta wraz ze zmianą pór roku.

Leśnicy zachęcają mieszkańców do odpowiedzialnego zachowania. Podczas remontu mieszkania czy domu należy zażądać dokumentów dotyczących utylizacji odpadów. Jeżeli nie zostaną przedstawione, istnieje ryzyko, że odpady trafią do lasu. Odpady zielone należy kompostować lub dostarczać do punktów zbiórki odpadów zielonych. Pomaga to nie tylko uniknąć zanieczyszczenia, ale też przyczynia się do zrównoważonego wykorzystywania zasobów. Każdy mieszkaniec może przyczynić się do czystszyego środowiska – wystarczy być czujnym i świadomym.

Jeżeli zauważysz wyrzucenie w lesie śmieci, możesz to zgłosić za pomocą aplikacji „Tvarkau miestą” (Porządkuj miasto).

W Żyrmunach rozpocznie się transformacja zbocza

W Wilnie rozpoczyna się realizacja wyjątkowego projektu przestrzeni publicznej – zostanie uporządkowana zielona strefa zbocza między ulicami S. Žukausko, Žirmūnų i Minties. Samorząd m. Wilna wydał pozwolenie na realizację przygotowanego przez spółkę „Vilniaus vystymo kompanija” projektu zagospodarowania tego terenu. Prace rozpoczną się w przyszłym roku.

Teren ten jest codziennie intensywnie użytkowany przez mieszkańców, nie jest jednak uporządkowany: strome zbocze, niebezpieczne wydeptane ścieżki, przestarzała lub nieodpowiednia infrastruktura. Po realizacji projektu zapewniony zostanie bezpieczniejszy i wygodniejszy ruch między ulicami S. Žukausko, Žirmūnų i Minties. Piesi, osoby niepełnosprawne, rodzice z wózkami będą mogli wreszcie wygodnie pokonywać zbocze. Powstanie wysokiej jakości plac zabaw dla dzieci, strefa sportowa, miejsce spotkań lokalnej społeczności, spokojna przestrzeń wypoczynkowa w sosnowym lesie oraz punkt widokowy.

Po renowacji przestrzeni publicznej mocno wydeptane ścieżki zostaną zastąpione systemem wyraźnych tras. W niektórych miejscach będą to drewniane schody na palach, chroniące korzenie drzew, w innych – łagodne serpenty, dostosowane do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich czy osób z niepełnosprawnością ruchową. Cała infrastruktura ścieżek została zaprojektowana tak, by była maksymalnie dostępna i nie zakłócała ukształtowania terenu. Jednym z najciekawszych akcentów nowej przestrzeni jest drewniana ścieżka dla pieszych z punktem widokowym, która powstaje na górnym tarasie zbocza. Nie tylko połączy on różne części terenu, stanie się też swego rodzaju trasą doświadczeń – wijącą się między drzewami, dostosowującą się do pni, subtelnie oświetloną wieczorem. Rozciąga się z niego widok na panoramę Antokola.

Poniżej, obok stadionu Gimnazjum Inżynieryjnego im. Joachima Lelevela w Wilnie, powstaje strefa aktywnego sportu – znajdują się tu urządzenia do

ćwiczeń na świeżym powietrzu, plac do parkouru, boiska do siatkówki. W centrum zbocza zaplanowano ławkę dla lokalnej społeczności z amfiteatrem – niewielki taras z drewnianymi ławkami przeznaczony do odpoczynku, niewielkich imprez czy nieformalnych spotkań. Obok pojawią się leżaki, trawnik do pikników czy po prostu spokojnego wypoczynku.

Plac zabaw dla dzieci zaplanowano w tym samym miejscu, w którym dzieci bawią się obecnie – będzie jednak znacznie lepszej jakości i lepiej zintegrowany z otoczeniem. Zostanie podzielony na dwie różne strefy: w jednej będzie kolorowa gumowa nawierzchnia i dynamiczne, bezpieczne urządzenia, w drugiej – piaskownica z drewnianymi platformami, hamakiem i altaną. Wokół strefy zabaw zaplanowano długą, obsadzoną roślinnością ławkę, która nie tylko wyznacza wyraźny obwód przestrzeni, ale też zapewnia rodzicom wygodne miejsce do przebywania w pobliżu dzieci.

Prace mają się rozpocząć w 2026 roku, a zakończyć latem roku 2027.

§ Zapytaj, nie zbłądzisz!

Porady prawne

Uzgodniono – zasadnicze wynagrodzenie służbowe wzrośnie do 1 798 euro

Ministerstwo Opieki Socjalnej i Pracy oraz związki zawodowe podpisały szóstą krajową umowę zbiorową. Uzgodniono w niej, że od przyszłego roku zasadnicze wynagrodzenie służbowe, według którego obliczane są wynagrodzenia pracowników sektora publicznego, zostanie podwyższona o 12,6 euro – do 1 798 euro.

Wzrost zasadniczego wynagrodzenia służbowego będzie dotyczył ponad 200 tys. pracowników państwowych i samorządowych instytucji budżetowych, urzędników państwowych, funkcjonariuszy, polityków, sędziów i żołnierzy, poinformowało ministerstwo. Rząd zobowiązuje się przedstawić Sejmowi uzgodnione zasadnicze wynagrodzenie służbowe wraz z projektem ustawy budżetowej na lata 2026–2028. Umowa zapewnia również dodatkowe gwarancje członkom związków zawodowych, wzmacnia ich prawa i zobowiązania. Dodatkowe gwarancje będą miały zastosowanie wyłącznie do członków związków zawodowych, którzy podpisali umowę – około 70 tys. osób. „Z praktycznych korzyści wynikających z porozumienia skorzysta kilkaset tysięcy pracowników – zarówno dzięki podwyżce zasadniczego wynagrodzenia służbowego, jak i innym gwarancjom społecznym i zobowiązaniom, szczególnie istotnym dla członków związków zawodowych” – cytowana jest w komunikacie premier Inga Ruginienė.

Umowa przedłuża obowiązujące obecnie dwa dodatkowe dni urlopu na samokształcenie lub wolontariat, do 10 dni – na urlop na naukę, do 5 dni – na poprawę zdrowia. Uzgodniono również, że od 2027 r. wysokość zasadniczego wynagrodzenia służbowego będzie ustalana w krajowej umowie zbiorowej z uwzględnieniem inflacji, minimalnego miesięcznego wynagrodzenia oraz zmian wynagrodzeń w sektorze publicznym. W przypadku braku porozumienia w tej sprawie rząd zobowiązuje się przedłożyć Sejmowi do zatwierdzenia proponowane przez siebie zasadnicze wynagrodzenie służbowe. Do negocjowania umowy z Konfederacją Związków Zawodowych, związkiem zawodowym „Solidarumas” i Republikańskim Zjednoczonym Związkiem Zawodowym rząd upoważnił ministerstwo, a umowę podpisała premier Ruginienė.

Pierwsza umowa zbiorowa została podpisana pod koniec 2018 roku, a od 2023 roku jest podpisywana na trzy lata. Szósta umowa również będzie obowiązywała przez trzy lata – od 2026 roku do końca 2028 roku.

Spółeczność odważna i ciekawa życia

5 listopada w Centrum Wystawienniczym „Litexpo” po raz drugi pedagodzy zebrali się na zorganizowanej przez „EDU Vilnius” konferencji poświęconej dzieleniu się dobrymi praktykami „Mokau(si) 2025”. W wydarzeniu wzięło udział ponad 400 przedstawicieli społeczności oświatowej, którzy poświęcili czas na doskonalenie zawodowe i wymianę doświadczeń.

Uczestnicy zarówno aktywnie słuchali wystąpień, jak też intensywnie wymieniali poglądy we wspólnych przestrzeniach. Podobnie jak w ubiegłym roku, tegoroczna konferencja składała się z trzech tematów-przestrzeni, w których odbywały się dyskusje na temat obywatelskości, współczesnych technologii i edukacji przedszkolnej. Podczas otwarcia wydarzenia przemówienie wygłosiła dyrektorka „EDU Vilnius” Unė Kaunaitė, podczas przerwy dowódca oddziału strzelców, instruktor survivalu dr Gabrielius E. Klimenka zaprezentował plecak ewakuacyjny, wydarzenie zakończyła natomiast dyskusja „Czego brakuje wizji oświatowej w Wilnie?”.

Najwięcej odwiedzających przyciągnął w tym roku temat nowoczesnych technologii – omówiono, jak wykorzystywać technologie do poprawy jakości kształcenia, dlaczego i jak ograniczać ich stosowanie oraz jak nie zgubić się wśród wielu rozwiązań technologicznych oferowanych szkołom. Sala poświęcona edukacji przedszkolnej była bez wątpienia najweselsza, wiedza była tu bowiem uzupełniana zabawnymi zadaniami, ruchem i muzyką. W najpoważniejszej sali – poświęconej obywatelskości – dyskutowano o tym, jakie wartości, praktyczna wiedza i umiejętności wzmacniające odporność i zdolność do działania w sytuacjach ekstremalnych pozwalają czuć się bezpieczniej i tworzyć wspólną społeczność.

„Mokau(si) 2025” po raz kolejny pokazało, że społeczność oświatowa Wilna jest ciekawa świata, odważna i chętna do zmian: szuka odpowiedzi, zadaje pytania i nieustannie się rozwija.

Progniza pogody na tydzień

Czwartek 13 listopada	Piątek 14 listopada	Sobota 15 listopada	Niedziela 16 listopada	Poniedziałek 17 listopada	Wtorek 18 listopada	Środa 19 listopada
9°C	11°C	4°C	3°C	4°C	3°C	3°C
5°C	5°C	-2°C	-3°C	2°C	1°C	0°C
Księżyc:						
OSTATNIA KWADRA		NÓW		1 KWADRA		PEŁNIA

KALENDARZ CODZIENNY

Czwartek, 13 listopada

Światowy Dzień Dobroci

Słońce: wsch. – 7.45, zach. – 16.19
Długość dnia – 8 godz. 34 min.

Arkadiusza, Benedykta, Eugeniusza, Mikołaja, Stanisława

Piątek, 14 listopada

Światowy Dzień Cukrzycy

Słońce: wsch. – 7.47, zach. – 16.18
Długość dnia – 8 godz. 30 min.

Damiana, Judyty, Marii, Mikołaja, Ścibora, Wawrzyńca

Sobota, 15 listopada

Słońce: wsch. – 7.49, zach. – 16.16
Długość dnia – 8 godz. 27 min.

Alberta, Artura, Eugeniusza, Idalii, Józefa, Leopolda, Rafała

Niedziela, 16 listopada

Matki Boskiej Ostrobramskiej

Słońce: wsch. – 7.51, zach. – 16.15
Długość dnia – 8 godz. 23 min.

Agnieszki, Edmunda, Małgorzaty
Poniedziałek, 17 listopadaMiędzynarodowy
Dzień Studentów

Słońce: wsch. – 7.53, zach. – 16.13
Długość dnia – 8 godz. 20 min.

Dionizego, Drogomira, Elżbiety, Grzegorza, Hildy, Hugona, Salomei

Wtorek, 18 listopada

Słońce: wsch. – 7.55, zach. – 16.12
Długość dnia – 8 godz. 16 min.

Agnieszki, Anieli, Ferdynanda, Karoliny, Odona, Romana, Róży

Środa, 19 listopada

Międzynarodowy Dzień Zapobiegania Przemocy Wobec Dzieci

Słońce: wsch. – 7.57, zach. – 16.10
Długość dnia – 8 godz. 13 min.

Elżbiety, Fausta, Jakuba, Matyldy, Salomei, Seweryna

13 LISTOPADA

1872 – urodził się we Lwowie Eugeniusz Witold Piasecki, lekarz, teoretyk wychowania fizycznego, haremistrz, autor 1. pracy na temat gimnastyki niemowląt (zm. 1947).

1922 – odbyło się 1. posiedzenie pierwszego w historii Sejmu Litwy.

1937 – urodził się Adam Holender, operator filmowy, od 1966 pracujący głównie w Hollywood (*Nocny Kowbój, Narkomani*).

14 LISTOPADA

1672 – zmarł Franciscus Sylvius, holenderski lekarz anatom (ur. 1614); odkrył w płucach zmarłych na gruźlicę gruźelki, które nazwał *tuberculi*.

1832 – w Nowym Jorku zaczęła działać pierwsza na świecie miejska sieć tramwajowa (konna).

15 LISTOPADA

322 – został stracony za odmowę złożenia ofiar bogom Abib z Edessy, święty, męczennik, grecki diakon.

1872 – urodził się w Wilnie Kazimierz Porębski, wiceadmirał, od 1922 szef Kierownictwa Marynarki Wojennej (zm. 1933).

1942 – odbył się pierwszy lot niemieckiego nocnego myśliwca Heinkel He 219 Uhu, pierwszego seryjnego samolotu, w którym zastosowano fotel wyrzucany (katapultę).

16 LISTOPADA

1922 – urodził się w Mikulińcach (ob. Ukraina) Janusz Morgenstern, reżyser (*Trzeba zabić tę miłość, Ko-*

lumbowie, Polskie drogi) (zm. 2011).

17 LISTOPADA

1922 – urodził się w Wilnie Witold Gracjan Kawalec, rzeźbiarz tworzący w Wielkiej Brytanii (zm. 2003); żołnierz Armii Andersa.

– urodził się we Lwowie Kazimierz Maria Koszowski, poeta (*Szeptem*), pisarz, autor audycji radiowych (zm. 1996).

18 LISTOPADA

1302 – papież Bonifacy VIII wydał bullę *Unam Sanctam*, w której ogłosił absolutną wyższość władzy duchownej nad władzą świecką.

1922 – zmarł Marcel Proust, wybitny francuski pisarz (*W poszukiwaniu straconego czasu*) (ur. 1871).

1952 – urodził się w Lidzie (Białoruś) Aleksander Jurewicz, poeta i pisarz (*Lida, Popiół i wiatr*); repatriant z 1957.

19 LISTOPADA

1722 – urodził się Leopold Auenbrugger, austriacki lekarz, w 1761 wynalazca metody opukiwania (*percussio*), lekarz nadworny Marii Teresy, autor librett operowych (zm. 1809).

1922 – zmarł w Petersburgu Aleksandr Dogiel, rosyjski histolog pochodzenia litewskiego (ur. 1852).

– urodził się Calvin Richard Klein, amerykański projektant mody pochodzenia węgiersko-żydowskiego, w 1968 uruchomił firmę Calvin Klein Inc.

Wl. P.

** OSTATNIA STRONA ** OSTATNIA STRONA **

Siedzący tryb życia
czynnikiem ryzyka choroby Alzheimera

Siedzący tryb życia jest niezależnym czynnikiem ryzyka choroby Alzheimera – informuje pismo „Alzheimer s & Dementia”.

Choroba Alzheimera to przewlekła, postępująca choroba neurodegeneracyjna, która prowadzi do otępienia. Jest najczęstszą przyczyną otępienia, powoduje stopniową utratę pamięci, zdolności rozumowania i myślenia. Tylko w USA cierpi na nią ponad 6 milionów osób.

Naukowcy z Vanderbilt University Medical Center (VUMC) oraz University of Pittsburgh (USA) badali, w jaki sposób nawyki związane ze stylem życia mogą wpływać na prawdopodobieństwo zachorowania na tę chorobę.

Jak się okazało, siedzący tryb życia osób starszych – czyli długi czas spędzony w pozycji siedzącej lub leżącej – wiązał się z gorszymi funkcjami poznawczymi i kurczeniem się mózgu w obszarach związanych z ryzykiem zachorowania na chorobę Alzheimera.

Badaniem kierowała dr Marisa Gogniat, adiunkt neurologii na University of Pittsburgh, a współautorką była dr Angela Jefferson z VUMC. Analizowano związek między siedzącym trybem życia a neurodegeneracją u 404 osób dorosłych w wieku 50 lat i starszych. Uczestnicy badania nosili sportowy zegarek, który przez tydzień nieprzerwanie mierzył ich aktywność.

Następnie czas spędzony w pozycji siedzącej był porównywany z ich sprawnością poznawczą i skanami mózgu wykonanymi w ciągu siedmioletniego okresu obserwacji.

Uczestnicy, którzy spędzali więcej czasu w pozycji siedzącej, byli bardziej narażeni na pogorszenie funkcji poznawczych i zmiany neurodegeneracyjne, niezależnie od tego, ile ćwiczyli. Dotyczyło to w szczególności uczestników, którzy byli nosicielami allelu APOE-e4, genetycznego czynnika ryzyka choroby Alzheimera. To sugeruje, że skrócenie czasu spędzanego w pozycji siedzącej może być szczególnie ważne dla osób starszych z podwyższonym ryzykiem genetycznym choroby Alzheimera.

„Zmniejszenie ryzyka choroby Alzheimera nie polega tylko

na ćwiczeniu raz dziennie – powiedziała Gogniat. – Minimalizacja czasu spędzanego w pozycji siedzącej, nawet jeśli ćwiczysz codziennie, zmniejsza prawdopodobieństwo zachorowania na chorobę Alzheimera”.

„Nasze badanie wykazało, że skrócenie czasu siedzenia może być obiecującą strategią zapobiegania neurodegeneracji i późniejszemu pogorszeniu funkcji poznawczych. Badania te podkreślają znaczenie skrócenia czasu siedzenia, szczególnie wśród osób starszych o zwiększonym ryzyku genetycznym choroby Alzheimera. Dla zdrowia mózgu kluczowe jest robienie sobie przerw w siedzeniu w ciągu dnia i poruszanie się w celu zwiększenia czasu aktywności” – wskazała Jefferson.

PAP

Fot. Carola68/ Pixabay

ŚMIECH NA ZDROWIE

Do egzaminatora w ośrodku ruchu podchodzi mężczyzna:

– Wie pan jutro mój syn zdaje egzamin na prawo jazdy... ale pewnie nie zda.

Na to egzaminator:

– A założy się pan o 2 tysiące złotych, że zda?

♦ ♦ ♦ ♦ ♦

Przychodzi nauczyciel do lekarza:

– Panie doktorze, co mi dolega? Wchodzę do klasy, zaczynam sprawdzać obecność i zasypiam.

– Myślę – odpowiada lekarz – że to od liczenia baranów...

♦ ♦ ♦ ♦ ♦

Moja dziewczyna oskarżyła mnie o bycie rasistą.

Chyba nie do końca zrozumiała, dlaczego wściekam się, że nasze dziecko jest czarne?

♦ ♦ ♦ ♦ ♦

Nauczyciel historii wpada zdenerwowany do pokoju nauczycielskiego i mówi do dyrektora:

– Ech, ta licealna 1A! Nie wytrzymam z tymi baranami! Py-

tam ich, kto wzięł Bastylę, a oni krzyczą, że to żaden z nich!

– Niech się Pan nie denerwuje – uspokaja dyrektor – może to rzeczywiście ktoś z innej klasy?

♦ ♦ ♦ ♦ ♦

Wiesz taksówkarz kobietę. Na zakończenie kursu okazuje się, że ta nie ma kasy. Więc taksówkarz zawraca, jedzie za miasto na piękną, zieloną łączkę. Zatrzymuje się, otwiera bagażnik, wyciąga koc i kładzie na trawę.

– Ale proszę pana, ja na pewno oddam panu pieniądze, proszę nie mi nie robić, mam dzieci i męża... – mówi prawie płacząc kobieta.

– A ja 40 królików, rwij trawę! – odpowiada taksówkarz.

♦ ♦ ♦ ♦ ♦

– Kochanie, zebrałam całą torbę swoich ubrań do oddania potrzebującym.

– Nie prościej jest je wyrzucić?

– Wyrzucić? Przecież są na świecie biedni i głodni ludzie, którym mogą się one przydać.

– Uwierz mi, nikt, na kogo

będą pasować twoje ciuchy, nie jest głodny.

♦ ♦ ♦ ♦ ♦

Prawdziwa kobieta potrafi z niczego zrobić dwie rzeczy: zupę i awanturę.

♦ ♦ ♦ ♦ ♦

Rozmawiają dwaj psychiatrzy:

– Wiesz co, mam rewelacyjny pacjenta. Cierpi na rozdwojenie jaźni.

– A co w tym rewelacyjnego?

– Obydwaj mi płacą.

♦ ♦ ♦ ♦ ♦

Dlaczego Wieża Eiffla jest tak wysoka?

Żeby białą flagę widać było z Berlina.

9 771648 531003